

eul_wid: qnq-aj

Αἴλιος Ἡρωδιανός · Herodian of Alexandria

On General Derivations from Dialects

Περὶ παραγωγῶν γενικῶν ἀπὸ διαλέκτων

Period: Ῥωμαϊκή [Roman](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Γραμματική [Grammar](#)
Format: Λόγος [Oration](#)

228 (1t) ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ. Αἱ Θετταλικάι γενικάι εἰ μὲν ἀπὸ περισπωμένων κοινῶν γενικῶν ὥσι προπερισπῶνται· οἶον· καλοῖο, σοφοῖο· ἀπὸ δὲ βαρυτόνων, προπαροξύνονται· οἶον, Πριάμοιο, φίλοιο. Ἀπὸ Ἀττικῶν γενικῶν κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ο γινόμεναι, εἰ μὲν ἀπὸ ὀξυτόνων γενικῶν ὥσι, προπερισπῶνται· οἶον, Πετέω, Πετῶ· στερέω, στερῶ· Ταλάω, Ταλῶ· εἰ δὲ ἀπὸ βαρυτόνων προπαροξύνονται· οἶον, τοῦ Μίνω, τοῦ Μίνωσ· τοῦ Ἀνδρογέω, τοῦ Ἀνδρογέω. τοῦ τόνου καταλεχθέντος, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πρὸ τριῶν συλλαβῶν πίπτειν τόνον. Αἱ διὰ τοῦ εω Ἰωνικάι γενικάι, εἰ μὲν ἀπὸ βαρυτόνων γενικῶν κοινωνοῦσι, προπαροξύνονται· οἶον, Ἀτρείδεω, Ὀρεστέω· ἀπαθεῖς δηλονότι οὔσαι· πάσχουσαι δὲ, πρὸ μιᾶς ἔχουσι τὸν τόνον· Ἑρμείου, Ἑρμειέω, καὶ ἐν συγκοπῇ Ἑρμείω· Ἥρης, Ἑρμειώτε καὶ Ἥφαιστοιο ἄνακτος (Il. O. 214.) εἰ δὲ ἀπὸ περισπωμένων τινῶν γενικῶν ὥσι, παροξύνονται· αὐλητοῦ, αὐλητέω· Καυσοῦ, Καυσέω· ὄνομα κύριον. Αἱ διὰ τοῦ αω, ἀπὸ μὲν βαρυτόνων, βαρύνονται· ἀπὸ δὲ περισπωμένων, περισπῶνται· Ἀτρείδου, Ἀτρεΐδαο· ἀργέστου, ἀργέσταο. Τὸ μὲν προσηγορικὸν συστέλλει τὸ α· καὶ διὰ καθαροῦ τοῦ ος κλίνεται· τὸ δὲ κυρίως ἐκτεταμένον ἔχει τὸ α, ὡς ἰσοσυλλάβως κλίνονται κατ' ἀποβολὴν τοῦ ς· οἶον· ἰάα· ὡς κλίνεται τὸ μέγας· τὸ μὲν κυρίως ἐκτεταμένον ἔχει τὸ α· καὶ ἀποβολὴ τοῦ ς ποιεῖ τὴν γενικήν· οἶον ὁ μέγας, τοῦ μέγα· τὸ δὲ ἐπίθετον συστέλλει τὸ α· καὶ ὀφείλει διὰ καθαροῦ τοῦ ος κλιθῆναι, οἶον τοῦ μέγαος, ἀλλὰ γίνεται ἐτερόκλιτον, καὶ κλίνεται τοῦ μεγάλου. Διατὶ εἶπεν ὁ τεχνικὸς πᾶσα γενικὴ εἰς ος λήγουσα τροπὴ τοῦ ος εἰς ι τὴν δοτικὴν ποιεῖ· ἄτοπον γάρ ἐστι τὰ σύμφωνα εἰς φωνήεντα τρέπεσθαι. Ἰστέον ὅτι ἡ τροπὴ πενταχῶς γίνεται· ἔστι γὰρ τροπὴ κατὰ πάθος· ὡς ἐπὶ τοῦ ἐλαφοβόλος, ἐλαφηβόλος· ἔστι τροπὴ κατὰ παραγωγὴν, ὡς ἐπὶ τοῦ νέμω νόμος, λέγω λόγος· ἔστι τροπὴ κατὰ διάλεκτον, ὡς ἐπὶ τοῦ ὄναρος ὄνειρος Αἰολικῶς· ἔστι τροπὴ κατὰ πάθος, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐλαιόφυτον, ἐλαιόφυτον.

229 ἔστι τροπὴ κατὰ κλίσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ Αἴαντος, Αἴαντι· τροπὴ οὖν κλισέως καὶ τὰ φωνήεντα εἰς σύμφωνα τρέπονται καὶ τὰ σύμφωνα εἰς φωνήεντα· καὶ τούτου χάριν εἶπε τροπὴ τοῦ ος εἰς ι. Διατὶ ἐν τοῖς δυικοῖς συνεζευγμένοι εἰσὶν αἱ πτώσεις, ἐν δὲ τοῖς πληθυντικοῖς οὐκ ἐστὶ· ἐπειδὴ δυικὰ τὰ δύο πρόσωπα σημαίνουσι· καὶ τούτου χάριν δύο πτώσεις ἐν μιᾷ φωνῇ ζητοῦσι· τὰ δὲ πληθυντικά πολλὰ πρόσωπα σημαίνουσι, καὶ οὐ δύνανται εἶναι συνεζευγμένα. Διατὶ ἐν τοῖς δυικοῖς ἡ εὐθεῖα μετὰ αἰτιατικῆς συνέζευκται· ἡ δὲ γενικὴ μετὰ δοτικῆς· ἐπειδὴ συγγένειαν ἔχει ἡ αἰτιατικὴ πρὸς τὴν εὐθεῖαν· καὶ ἡ δοτικὴ πρὸς τὴν γενικήν· ἐπεὶ καὶ τὸν αὐτὸν τόνον

ἀνεδέξατο· οἶον, ὁ ἄνομος, τὸν ἄνομον· τοῦ ἀνόμου, τῷ ἀνόμῳ. Διατί ἐπὶ μὲν τῶν δυικῶν καὶ τῶν πληθυντικῶν, ἡ αὐτὴ ἐστὶν ὀρθὴ καὶ κλητικὴ· ἐν δὲ τοῖς ἐνικοῖς, οὐκ ἐστὶ· ἐπειδὴ τῆς γενικῆς μήτηρ ἐστὶν ἡ εὐθεΐα, ἡ δὲ γενικὴ τῶν ἄλλων ἐστὶ μήτηρ· ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς δυικοῖς καὶ τοῖς πληθυντικοῖς ἡ γενικὴ εἰς ν λήγει, διὰ τοῦτο ἡ αὐτὴ ἐστὶν ὀρθὴ καὶ κλητικὴ· ἐν δὲ τοῖς ἐνικοῖς ἡ γενικὴ διάφορον τελικὴν ἔχει· ποτὲ γὰρ τὸ ς ποτὲ δὲ τὸ υ· ποτὲ δὲ τὸ α· διὰ τοῦτο οὐκ αἰεὶ ἐστὶν ὀρθὴ καὶ κλητικὴ. Διατί οὐ κλίνομεν ὁ κοχλίας, τοῦ κοχλίω, ἀλλὰ τοῦ κοχλίου; ἐπειδὴ πᾶσα γενικὴ ἰσοσυλλάβως κλινομένη μακροκαταληκτεῖσθαι θέλει· ὡς κλίνει ἐκάστη διάλεκτος τὸ Αἰνείας· οἱ μὲν Δωριεῖς, Αἰνείας, Αἰνεῖα κλίνουσιν· οἱ δὲ Βοιωτοὶ, Αἰνείας, Αἰνεῖαο· οἱ δὲ Ἰωνες, Αἰνείας, Αἰνεῖω· οἱ δὲ κοινοὶ, Αἰνείας, Αἰνεῖου. Διατί Αἰνείας μακρὸν ἔχει τὸ α; ἐπειδὴ πᾶσα γενικὴ ὀνόματος εἰς φωνῆεν λήγουσα καὶ περιττοσυλλαβοῦσα τῆς ἰδίας εὐθείας, ἢ ἐκτείνει τὴν παραλήγουσαν καὶ συστέλλει τὴν λήγουσαν, οἶον καλοῖο, σοφοῖο· ἢ συστέλλει τὴν παραλήγουσαν, καὶ ἐκτείνει τὴν λήγουσαν· οἶον, Ἀτρειδέω, Πηλειδέω, Πριαμιδέω· εἰ μὲν οὖν τὸ Αἰνεῖαο οὐκ ἐξέτεινε τὴν τελευταίαν συλλαβὴν, ἀνάγκη τὴν παραλήγουσαν ἐκτεῖναι.

230 Διατί μὴ προσγράψωμεν τὸ ι ἐν τῇ εὐθείᾳ τῶν δυικῶν; διὰ τὸ μὴ εὐρίσκεσθαι ἐν τοῖς δυικοῖς ἄλλο τελικόν, πλὴν τοῦ α καὶ ε· καὶ ω· καὶ η· τούτου χάριν οὐκ ἔχει τὸ ἀνεκφώνητον ι τῆς δοτικῆς· ἐπεὶ ἔμελλε λέγεσθαι καὶ τὸ ι τελικόν τῆς εὐθείας τῶν δυικῶν. Τί ἐστὶ συγκοπή; καὶ τί ἀποκοπή; καὶ τί ἀφαίρεσις; συγκοπὴ ἐστὶ πάθος περὶ τὸ μέσον γινόμενον· οἶον ἐξαίρετος, ἔξαιτος· ἀρμόσαντες, ἄρσαντες, ἀποκοπὴ δὲ, πάθος ἐν τῷ τέλει γινόμενον· οἶον, ἰδρῶτα, ἰδρῶ· δῶμα, δῶ· ἀφαίρεσις δὲ, πάθος ἐν τῇ ἀρχούσῃ· οἶον σῦς, ὕς· λείβω, εἴβω· γαῖα, αἶα. Ὁ Γρᾶς τοῦ Γρᾶ πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ας μονοσύλλαβα περισπώμενα κοινὰ, μὴ ἔχοντα οὐδέτερον, ἀποβολῇ τοῦ ς ποιεῖ τὴν γενικὴν· οἶον, ὁ λᾶς, τοῦ λᾶ· ὁ Δᾶς, τοῦ Δᾶ, ὄνομα ποταμοῦ· ὁ Θᾶς, τοῦ Θᾶ· ὁ Χνᾶς, τοῦ Χνᾶ· ὁ πᾶς, τοῦ πᾶ· σημαίνει δὲ τὸν πατέρα. εἰ δὲ ὀξύνονται, περιττοσυλλάβως κλίνονται· οἶον, ὁ Ζᾶς, τοῦ Ζάντος· Πρᾶς, Πράντος· φᾶς, φάντος· φθᾶς, φθάντος· κρᾶς, κράντος· ταῦτα δὲ ὀξύνθησαν ὡς μετοχικά. Ὁ δρῆς, τοῦ δρῆ, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ης μονοσύλλαβα, εἰ μὲν περισπῶνται, ἀποβολῇ τοῦ ς ποιεῖ τὴν γενικὴν· οἶον, ὁ τρῆς, τοῦ τρῆ, ὁ δρῆς, τοῦ δρῆ· εἰ δὲ ὀξύνεται, διὰ τοῦ ς κλίνεται· οἶον, σῆς, σητός· βλῆς, βλητός· γνῆς, γνητός· Κρῆς, Κρητός. Διατί μὴ κλίνωμεν ὁ δρῆς, τοῦ δροῦ· καὶ ὁ τρῆς, τοῦ τροῦ· ὡς ὁ Ἑρμῆς, τοῦ Ἑρμοῦ; ἐπειδὴ πᾶσα μονοσύλλαβος εὐθεΐα ἰσοσυλλάβως κλινομένη, ἀποβολῇ τοῦ ς ποιεῖ τὴν γενικὴν, οἶον ὁ Γρᾶς, τοῦ Γρᾶ· ὁ Χνᾶς, τοῦ Χνᾶ· ὁ ῥοῦς, τοῦ ῥοῦ· οὕτως οὖν καὶ ὁ δρῆς, τοῦ δρῆ. Πῶς κλίνεται τὸ μύκης; μύκου καὶ μύκητος· καὶ πόσα σημαίνει; τέσσαρα· τὰ κάρβουνα τὰ ἐπικείμενα τοῖς λύχνοις, ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ Ἑκάλη· ὡς ποτε λύχνος δαιόμενος πυρόεντες ἄδην ἐγένοντο μυκῆτες· καὶ τοὺς ἀμανίτας τοὺς περὶ τὰ δένδρα γινομένους, ὡς παρὰ Ἀντιμάχῳ· φάγε δ' ὅπτα μύκητας πρηνίνους — καὶ τὸ μέρος τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους ἔνθα κρατεῖ τίς· σημαίνει δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον τοῦ ἀνδρός· ὅπερ καὶ ἰσοσυλλάβως ἔκλινεν ὁ Ἀρχίλοχος, εἰπὼν, ἀλλ' ἀπερρώσι μυκέω.

231 Σαφῆς, τοῦ σαφοῦς πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ς λήγοντα ἔχοντα οὐδέτερον εἰς ες, εἰς ους ἔχει τὴν γενικὴν, κ' ἂν βαρύτονα, κ' ἂν ὀξύτονα· κ' ἂν ἀπλᾶ, κ' ἂν σύνθετα· οἶον σαφῆς, σαφοῦς, σαφές, καὶ τὰ ὅμοια. Πῶς κλίνεται τὰ εἰς ης περισπώμενα; εἰ μὲν εἰσὶ παρὰ τὸ κλέος, εἰς ους ἔχει τὴν γενικὴν· οἶον Σοφοκλῆς, Σοφοκλοῦς· Περικλῆς, Περικλοῦς· Ἡρακλῆς, Ἡρακλοῦς· εἰδὲ ὧσιν ἀπὸ συναιρέσεως τῶν εἰς ης, εἰς ου ἔχει τὴν γενικὴν· οἶον Θαλῆς, Θαλοῦ· Ἑρμῆς, Ἑρμοῦ. Διατί τὸ Κράτης Κράτητος, ἔχον ἐν τῇ εὐθείᾳ τὸ τ, εἰς τος ἔχει τὴν γενικὴν· ἐπειδὴ τὸ τ ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος ἔχει· τὰ γὰρ εἰς ης ἱαμβικά ἔχοντα τὸ σύμφωνον τοῦ ἐνεστώτος, εἰς τος ἔχουσι τὴν γενικὴν· οἶον, χαίρω, χάρις, χάριτος· λείβω, λέβης, λέβητος· τρέμω, τρόμης, τρόμητος· οὕτως οὖν καὶ κρατῶ, Κράτης, Κράτητος· καὶ πῶς τὸ θύτης καὶ πλύτης οὐκ ἔχουσι τὴν γενικὴν εἰς τος; ἐπειδὴ οὐκ ἔχουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνεστώτος τὸ τ· ὁ γὰρ ἐνεστώτης, θύω καὶ πλύνω ἐστί· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἠκολούθησε τῇ κλίσει τοῦ Κράτητος. Ποσαχῶς κλίνεται τὸ Κόμης; διχῶς. κλίνεται γὰρ ὁ

Κόμης τοῦ Κόμου, ἐξ οὗ καὶ Κόμεω Ἰωνικῶς ὥσπερ Ἀτρείδης, Ἀτρείδου, Ἀτρείδew κλίνεται δὲ καὶ διὰ τοῦ τος ἐπὶ τῆς ἀξίας τῷ λόγῳ τῶν ἱαμβικῶν οἶον ὁ Κόμης, τοῦ Κόμητος· Κόμης, Κόμου· πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ἡθελυκῶν εἰς ἡς γινόμενα βαρύτενα μὴ ἔχοντα οὐδέτερον εἰς ες, εἰς ου ἔχει τὴν γενικὴν· οἶον Λέσχη, Λέσχης, Λέσχου· γυνή, μισογύνης, μισογύνου· οὕτως οὖν καὶ τὸ Κόμη, Κόμης, Κόμου.

232 τὸ δὲ Κόμητος ἐπὶ τῆς ἀξίας τῷ λόγῳ τῷ ἱαμβικῷ ἐπηκολούθησε. Καὶ διατί οὐ γράφεται τὸ Λάχης, Λάχητος διὰ τοῦ ι; ἐπειδὴ οὐδέποτε ἀρσενικὴ γενικὴ διὰ τοῦ τος κλινομένη τῷ ι παραλήγεται· οἶον Λέβητος· Δάρητος· πρόσκειται ἀρσενικὴ, διὰ τὰ παρὰ Δωριεῦσι θηλυκά· τὸ γὰρ θέμις, θέμιτος λέγουσιν· ὅθεν παρὰ τῷ ποιητῇ, Ζεὺς δὲ Θέμιστα κέλευσε (Ιλ. Υ. 4.) κατὰ πλεονασμὸν τοῦ ς. Γράδης· Γράδου· πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ἡς πατρωνυμικά, ἢ καὶ τύπου πατρωνυμικοῦ ὄντα, εἰς ου ἔχει τὴν γενικὴν· πατρωνυμικά μὲν, οἶον, Ἀτρείδης, Ἀτρείδου· Πηλείδης, Πηλείδου· τύπου δὲ πατρωνυμικοῦ, οἶον, Εὐριπίδης, Εὐριπίδου· Θουκυδίδης, Θουκυδίδου· Ἡρώδης, Ἡρώδου· τὸ δὲ Γράδης, πατρωνυμικόν ἐστι· τὸν γὰρ υἱὸν τοῦ Γρᾶ σημαίνει. Καὶ τί διαφέρει τὰ πατρωνυμικά τοῦ τύπου τῶν πατρωνυμικῶν; διαφέρουσιν ἀλλήλων, ὅτι τὰ πατρωνυμικά εἰς τὸ υἱὸς καὶ ἔγγονος διαλύονται· οἶον ὁ Ἀτρείδης, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀτρέος. Αἰακίδης, ὁ ἔγγονος τοῦ Αἰακοῦ. τὰ δὲ τύπου πατρωνυμικοῦ ὄντα, οὐ διαλύονται εἰς υἱοὺς καὶ ἐγγόνους· οἶον Ἡρώδης· Θουκυδίδης. ταῦτα γὰρ οὐ σημαίνουσι τινὸς υἱὸν ἢ ἔγγονον· ἀλλ' ὀνόματα εἰσὶ κύρια. Χαλκοκράς, χαλκοκράτος, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ς λήγοντα ὀξύτονα ὄντα, σύνθετα ἀπὸ παρακειμένου, καὶ φυλάττοντα μίαν συλλαβὴν αὐτοῦ τοῦ παρακειμένου, κ' ἂν εἰς ας, κᾶν εἰς ἡς, κ' ἂν εἰς ως, διὰ καθαροῦ τοῦ τος κλίνεται· οἶον κέκραται, χαλκοκράς· ἐστὶ δὲ ὁ χαλκοῦ κεκερασμένος· βέβληται, ἀβλής· πέπτωκα, ἀπτῶς· τέτρωται, ἀτρώς, ὁ ἄτρωτος. Ἀργής, ἀργῆτος, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς γης λήγοντα, ἔχοντα πρὸ τοῦ γ τὸ ς ἢ τὸ ρ, διὰ τοῦ τος κλίνονται· οἶον Μίσγης, Μίσγητος· Μόργης, Μόργητος· Μίργης, Μίργητος· σεσημείωται τὸ ἄργης, ἄργου. Μάσθλης, μάσθλητος, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ἡς λήγοντα δυσύλλαβα κατὰ πλεῖστον διὰ τοῦ τος κλίνονται· οἶον μήλλης, μήλλητος· πόλλης, πόλλητος· μέσβλης, μέσβλητος· μάσθλης, μάσθλητος, σημαίνει δὲ τὸν μεμαλαγμένον λῶρον.

233 Κούρης, Κούρητος, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ἡς τῇ ου διφθόγγῳ παραληγόμενα διὰ τοῦ τος κλίνεται· οἶον, μούρης, μούρητος· Κούρης, Κούρητος. Ναίης, Ναίητος· πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ἡς βαρύτενα ἱαμβικά, μὴ ἔχοντα ἐπ' εὐθείας τὸ τ, εἰς τος ἔχει τὴν γενικὴν· Ναίης, Ναίητος· γλοίης, γλοίητος. διὰ τὸ εἶναι τὴν αι καὶ οἱ ἀντιβραχεῖαν. Ἐσθής, ἐσθῆτος· πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ εἰς ἡς θηλυκά μονογενῇ διὰ τοῦ τος κλίνεται· οἶον ποτῆς, ποτῆτος· σημαίνει δὲ τὴν πόσιν· Πάρνης, Πάρνητος, καὶ κατὰ μετάθεσιν τοῦ τ εἰς θ, Πάρνηθος· πρόσκειται μονογενῇ, διὰ τὸ ὁ νημερτής, τοῦ νημερτοῦς· ἔχει γὰρ οὐδέτερον τὸ νημερτές. Ποσαχῶς κλίνεται τὸ Ἄρης; ἐπταχῶς κλίνεται γὰρ Ἄρης, Ἄρητος· ἐξ οὗ πατρωνυμικὸν Ἀρητιάδης· κλίνεται καὶ Ἄρης, Ἄρου, τῷ λόγῳ τῶν ἀπὸ ῥήματος συνθέτων· ἀπὸ γὰρ τοῦ ῥῶ τὸ λέγω γίνεται ἄρης, ὁ ἐστερημένος τοῦ λέγειν· ἐν γὰρ πολέμῳ οὐ λόγου ἀλλὰ πράξεως χρειᾶ· κλίνεται καὶ Ἄρευς, Ἄρεος, κοινῶς καὶ Ἄρεος, Ἀττικῶς καὶ Ἄρηος, Ἰωνικῶς καὶ Ἄρευος, Αἰολικῶς. Ἀγκυλοχείλης, ἀγκυλοχείλου, πόθεν; ὁ κανὼν· τὰ ἀπὸ τῶν εἰς ος εἰς ἡς ὀνόματα βαρύτενα, εἴτε ἀπλᾶ, εἴτε παρασύνθετα, εἰς ου ἔχουσι τὴν γενικὴν· οἶον Ἀραξος, Ἀράξης, Ἀράξου· Λάπιθος, Λαπίθης, Λαπίθου· ὑπνήλως, ὑπνήλης, ὑπνήλου· ἐπτάπους, ἐπτάποδος, ἐπταπόδης, ἐπταπόδου· εὐπατρις, εὐπάτριδος, εὐπατρίδης, εὐπατρίδου. οὕτως οὖν χεῖλος, ἀγκυλόχειλος, ἀγκυλοχείλης, ἀγκυλοχείλου. Ποσαχῶς συναιρεῖται τὸ ε καὶ ο· τριχῶς παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἰς τὴν ου· οἶον Δημοσθενέος· Δημοσθένους καὶ εὐσεβέος, εὐσεβοῦς· παρὰ δὲ τοῖς Δωριεῦσι καὶ τοῖς Ἰωσιν εἰς ευ· οἶον, Ἰδομενέος, Ἰδομενεῦς· οἶον, Ἰδομενεῦς μὲν οὐ λῆγε μένος μέγα ἀντὶ τοῦ Ἰδομενέος· παρὰ δὲ

τοῖς Ἀθηναίοις εὐρίσκεται τὸ ε καὶ ο εἰς τὴν ι δίφθογγον κιννῶμενον· οἶον, πλέον πλεῖν· δέον, δεῖν.

234 Πότε κιννᾶται ἐπὶ τῆς αἰτιατικῆς τῶν ἐνικῶν τὸ ε καὶ α εἰς α μακρὸν, καὶ πότε εἰς ᾱ; ἥνίκα εὐρεθῇ τὸ ε καὶ α ἔχον προηγούμενον φωνῆεν, τότε εἰς α μακρὸν κιννᾶται· οἶον, τὸν εὐφυέα, καὶ εὐφυῇ καὶ εὐφυᾶ· τὸν ὑγιέα, καὶ ὑγιῇ καὶ ὑγιᾶ· ἥνίκα δὲ πρὸ τοῦ ε καὶ α εὐρεθῇ σύμφωνον, τότε εἰς η μόνον κιννᾶται· οἶον Δημοσθενέα, Δημοσθένη· εὐγενέα, εὐγενῇ· πλήρεα, πλήρη. Διατί ἐν τοῖς δυϊκοῖς τὰ δύο εε εἰς η κιννᾶται, ἐπὶ δὲ τοῖς πληθυντικοῖς εἰς τὴν ει δίφθογγον; ἐπειδὴ τὰ δυϊκὰ μείζονα χρόνον θέλουσιν ἔχειν τῶν πληθυντικῶν· τὸ δὲ η μείζων ἐστὶ τῆς ει δίφθογγου, ὡς ἄφ' ἑαυτοῦ ἔχον τὴν μακρότητα· ἡ δὲ δίφθογγος ἐκ τῶν δύο φωνηέντων. καὶ γὰρ εἷς στρατιώτης δύο στρατιωτῶν δύναμιν ἔχων τιμιώτερος ἐστί. Διατί τοῦ Δημοσθένους ἡ δοτικὴ τῶν πληθυντικῶν συναιρεῖται; διὰ τὸ εὐρίσκεσθαι ἀναμεταξὺ τῶν δύο φωνηέντων σύμφωνον τὸ ς· οὐδέποτε δὲ τὰ φωνήεντα δύνανται συναίρεσιν ἐπιδέξασθαι ἔχοντα μεταξὺ σύμφωνον, εἰ μὴ πρότερον ἀποβληθῇ· ὡς ἐπὶ τοῦ κρείττονα, κρείττοα, κρείττω. οὐ δύναται δὲ ἀποβληθῆναι τὸ ς, ἐπειδὴ πᾶσα δοτικὴ πληθυντικὴ εἰς ι ἐκφωνούμενον λήγουσα, θέλει πρὸ τοῦ ι ἔχειν τὸ ς, ἢ δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ· —δυνάμει, οἶον φοῖνιξιν· ἐνεργείᾳ δὲ, λέβησι. Διατί ἡ αἰτιατικὴ τῶν πληθυντικῶν συναιρουμένη εἰς ει δίφθογγον συναιρεῖται; ἐπειδὴ πᾶσα εὐθεία πληθυντικῶν εἰς ς λήγουσα συναιρουμένη ἐστί· καὶ τὴν αἰτιατικὴν ὁμότονον καὶ ὁμόγραφον. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν κλητικὴν· οἶον, ὁ βότρυς, τοῦ βότρου· ὦ βότρυς· οἱ βοῦς, τοὺς βοῦς· ὦ βοῦς. Πότε τὰ εἰς ς λήγοντα φυλάττουσιν ἐν τῇ συνθέσει τὴν τάσιν τοῦ ἀπλοῦ; ἥνίκα εὐρεθῶσιν ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν· οἶον, ἐρανιστής, αὐχερανιστής· εὐρετής, ἐφευρετής· ἐραστής, παιδεραστής· χωρὶς τοῦ κριτῆς καὶ ἀληθῆς· ταῦτα γὰρ ἐν τῇ συνθέσει βαρύνονται, οἶον, δικαιοκρίτης· φιλαλήθης· καὶ χωρὶς τῶν μονοσυλλάβων, οἶον Κρῆς, Ἑτεόκρης· γνῆς, Ἴγνης· πᾶν γὰρ ὄνομα μονοσύλλαβον ἐν τῇ συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον· οἶον, χθών, αὐτόχθων· παῖς βούπαις· θράξ, σακόθραξ· χωρὶς τοῦ πτώξ, πολυπτώξ.

235 Διατί τὸ κριτῆς ἐν τῇ συνθέσει βαρύνεται; ἐπειδὴ παράλογός ἐστιν ἐν τῇ ἀπλότητι ἡ ὀξεῖα· τὰ γὰρ εἰς ος ἄρσενικὰ φύσει δισύλλαβα βαρύνονται· οἶον, πλύτης· δίψης· χάρτης· ψάλτης· τοῦτο δὲ ἢ μὲν κοινὴ βαρύνει, ἢ δὲ Ἀτθὶς ὀξύνει. Καὶ διατί τὸ ἀληθῆς ἐν τῇ συνθέσει βαρύνεται; ἐπειδὴ τὰ διὰ τοῦ ηθης σύνθετα παρώνυμα βαρύνεσθαι θέλουσιν· ἦθος, συνήθης· εὐήθης· καλοήθης· κακοήθης· ἀήθης· οὕτως οὖν καὶ τὸ ἀληθῆς· φιλαλήθης. Διατί τὸ τὶς συστέλλει τὸ ι; ἐπειδὴ κανὼν ἐστὶν ὁ λέγων, ὅτι τὰ κατὰ ἀποβολὴν τοῦ ς ποιοῦντα οὐδέτερον, συνεσταλμένον ἔχουσι τὸ δίχρονον· οἶον μέγας, μέγα· ταχὺς, ταχύ· οὕτως οὖν καὶ τὸ τίς, τί. Πῶς κλίνεται τὸ ζεῦξις; ἥνίκα μὲν προσηγορικόν ἐστί διὰ καθαροῦ τοῦ ω κλίνεται· οἶον ἡ ζεῦξις, τῆς ζεύξεως· ἥνίκα δὲ κυρίως, διὰ καθαροῦ τοῦ δος κλίνεται· οἶον ὁ Ζεῦξις, τοῦ Ζεύξιδος. Πῶς κλίνεται τὸ Ξοῖς· καὶ Σαῖς· καὶ Δμῶϊς· καὶ Ταμιάθις; διὰ καθαροῦ τοῦ ος· ἐπειδὴ ὀνόματα εἰσὶ πόλεων Αἰγυπτίων· τὰ δὲ ὀνόματα τῶν πόλεων τῆς Αἰγύπτου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ καθαροῦ τοῦ ως κλίνονται· χωρὶς τοῦ Μέμφις, Μέμφιδος· Βούσιρις, Βουσίριδος· Ὅσιρις, Ὅσίριδος. Ποῖα εἰσὶν ἃ λέγει ὁ τεχνικός ἐν τῷ ἑβδόμῳ κανόνι, τὰ ἐν τοῖς θηλυκοῖς σεσημειωμένα, ὕστερον ἐροῦμεν. Τὸ Χάρυβδις καὶ Σάρδις· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐκλίθησαν διὰ τοῦ δος· διὰ τὴν ἐπαλληλίαν τοῦ δί καὶ τὸ κῆψις· ἐπίσκεψις· Λάχεσις· Νέμεσις· ταῦτα γὰρ ὁμοφωνήσαντα προσηγορικοῖς θηλυκοῖς, τὴν τῶν προσηγορικῶν κλίσιν ἀνεδέξαντο· καὶ τὸ Ξοῖς καὶ Δμῶϊς· καὶ Σαῖς· καὶ Ταμιάθις· ταῦτα γὰρ Αἰγύπτια ὄντα καὶ κλίνονται διὰ τοῦ δ· τὰ γὰρ Αἰγύπτια ὡς ἐπιτοπλεῖστον, διὰ καθαροῦ τοῦ ως κλίνονται· οἶον, Καλλίπολις, Καλλιπόλεως. Διατί μὴ κλίνωμεν πόλις, πόληος διὰ τοῦ η; ἐπειδὴ εἰ γέγονεν οὕτως, εὐρίσκεται ἡ παραλήγουσα τῆς περιττοσυλλάβου γενικῆς, μείζων τῆς ληγουσῆς τῆς ἰδίας εὐθείας, ὅπερ ἄτοπον.

236

Καὶ πῶς κλίνεται παρὰ τῷ ποιητῇ ἀπ' ἀγροῦ νόσφι πόληος (Od. A. 185.) διὰ τοῦ η κλιθέν; ἰστέον δὲ ὅτι οὕτω τὸ πόληος, οὐκ ἔστιν Ἰωνικόν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πολίος. τοῦ διὰ τὸ ι γέγονε, κατὰ τροπὴν τοῦ ι εἰς η· ὡς ἀπὸ τοῦ ἀψιμύθηον. Διατί ἀπέλιπε τῆς Ἀττικῆς τῶν ἐνικῶν ἢ χρήσις τῆς α· οἶον τὸν ὄφεα; ἐπειδὴ παντὰ τὰ εἰς ις λήγοντα διὰ καθαροῦ τοῦ ος κλινόμενα, εἰς ν μόνον ἔχουσι τὴν αἰτιατικὴν. Διατί τὸ εἰς ενος περισπᾶται; ἐπειδὴ τὰ εἰς ς λήγοντα ὀνόματα κοινολεκτούμενα ἔχοντα οὐδετέρου παρασχηματισμὸν, ἀποστρέφονται τὴν ὀξεῖαν τάσιν. Διατί τὸ εἰς ἐνὸς οὐ κλίνεται διὰ τοῦ ντ· κατὰ μίμησιν τῶν οὐδετέρων ἐχόντων; ἐπειδὴ δασύνεται ἡ εὐθεῖα· εἰ δὲ ἐγένετο ἡ γενικὴ ἐν τος, ἔμελλε ψιλοῦσθαι ἡ εὐθεῖα· τὸ γὰρ ε καταλήγον εἰς ν, ἐπιφερομένου συμφώνου τῆς τρίτης συζυγίας τῶν βαρυτόνων, καὶ ἐν ῥήματι, μήτε ἐπιρρήματι, ψιλοῦσθαι θέλει· οἶον, ἔνδον, ἔνθα, ἐντός· τούτου χάριν ἀπέβαλε τὸ τ, καὶ ἐγένετο ἐνός. Ποσαχῶς κλίνεται τὰ εἰς εως ὀνόματα; ἐξαχῶς· κλίνεται γὰρ κοινῶς διὰ τοῦ εο, οἶον Ἀχιλλέος· καὶ διὰ τοῦ εω Ἀττικῶς, οἶον, Ἀχιλλέως· κλίνεται δὲ διὰ τοῦ η καὶ ο παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς Ἴωσι· καὶ Αἰολεῦσιν· οἶον Ἀχιλλῆος· ἀλλὰ καὶ Αἰολεῖς προπαροξύνουσι· κλίνεται δὲ καὶ διὰ τοῦ ιο παρὰ τοῖς Βοιωτοῖς· κλίνεται δὲ καὶ διὰ τῆς ευ διφθόγγου παρὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ τοῖς Ἴωσι· οἶον, Ἀχιλλεῦς περισπωμένως· ἀντὶ τοῦ Ἀχιλλέως. Κατὰ ποίαν διάλεκτον γίνεται τὸ Ζεὺς, Διός; κατὰ Βοιωτούς· κλίνεται δὲ καὶ διὰ τοῦ ιο, οὐχ ὡς νομίζουσι τινὲς ἀπὸ τῆς ἰδίας εὐθείας· κειμένης παρὰ—*cetera desunt*.